

Zbídačit nás, pak Česko levně skoupit. Vitásková má tušení a nemůže mlčet

04.05.2022 8:32 | Rozhovor

„Spotřeba plynu u nás je téměř ze sta procent závislá na ruském plynu. Zastavení dodávek zemního plynu by znamenalo ukončení činnosti mnoha firem, některé by ukončily svoji činnost definitivně. Nedefinovatelný dopad například na chemický průmysl, potravinářství, zemědělství, sklářský, gastronomii, pohonné hmoty, automobilky a řadu dalších. S tím souvisí vysoká nezaměstnanost,“ vysvětlila PL.cz Alena Vitásková, bývalá předsedkyně Energetického regulačního úřadu. „To opravdu chceme – porobit národ, uvrhnout ho do chudoby? Nechat krachovat řadu firem, které pak někdo za pakatel koupí?“ ptá se.

Foto: Hans Štembera

Popisek: Alena Vitásková

reklama

Polsku a Maďarsku Rusko přestalo dodávat plyn. Co by se se stalo, kdyby ho vypnulo i nám? Jak by to vypadalo?

Pokud vím, tak Rusko přestalo dodávat plyn Polsku a Bulharsku, protože neuhradili dodávky dle požadavku Ruska. Co se týká Maďarska, tak ti přistoupili na podmínky plateb a plyn nepřetržitě dostávají. Maďarsko má uzavřen dlouhodobý kontrakt na dodávku zemního plynu s ruským Gazpromem, stejně jako například Německo. Česká republika takový kontrakt nemá a nakupuje ruský plyn z Německa. Pochopitelně za násobky ceny než například Němci nebo Maďaři.

Za ruský plyn náhradu v této chvíli nemáme. Spotřeba plynu u nás je téměř ze sta procent závislá na ruském plynu. Zastavení dodávek zemního plynu by znamenalo ukončení činnosti mnoha firem, některé by skončily svoji činnost definitivně. Nedefinovatelný dopad například na chemický průmysl, potravinářství, zemědělství, sklářský, gastronomii, pohonné hmoty, automobilky a řadu dalších. S tím souvisí vysoká nezaměstnanost. Značná část občanů – domácností bude bez tepla, teplé vody, vaření. Inflace 30 i více %, občanské nepokoje. Dokonce ekonomicky silné Německo prohlásilo, že se bez ruského plynu neobejde. V případě, že by takovýto stav nastal, vedlo by to k významnému propadu německého hospodářství.

Jak dlouho bychom se udrželi v zimních měsících?

Vláda Petra Fialy nepředložila veřejnosti, jak by tuto situaci řešila. Proklamace, že nám pomůže Brusel, je nereálná. Jak vidíme v posledním období, tak jednotlivé státy EU již řeší energetickou bezpečnost pro své občany samostatně. Maďarsko, Rakousko, Německo atd.

Jaké máme alternativy. Odkud máme brát plyn jinde?

Plyn bez ruských dodávek bude nedostatkové zboží. Tudíž bude drahý a nebude v množství, které potřebujeme, což je přes 8 mld. m³/ročně. Navíc, dodávky ruského plynu přes potrubní systémy, které jsou napojeny na ložiska, skýtají jedinečné a nejlevnější dodávky zemního plynu a na tuto infrastrukturu je Česká republika napojena. Pokud vezmeme v úvahu LNG (zkapalněný zemní plyn) již tato úprava a transport tankery enormně zvyšuje jeho cenu. Jeho použití dramaticky zhoršuje životní prostředí. I v takovém případě ho bude nedostatek, a tudíž jeho cena ještě vzroste. Bude to luxusní zboží... Jak jsem již mnohokrát sdělila.

Co je pro to potřeba udělat, abychom ho mohli brát odjinud?

Naše vláda je odpovědná svým občanům mimo jiné i za zajištění bezpečných dodávek energií, tj. včetně plynu. Nemůže spoléhat na Brusel a chodit se radit do Bruselu. Tato energetická krize může vést k rozpadu EU, každý stát si bude nakonec zajišťovat své dodávky samostatně. Obávám se, že naše vláda není schopna racionálně tuto krizovou situaci řešit.

Dá se výrazně snížit spotřeba plynu? Myslím energetickými úsporami, a tak podobně...

Každá spotřeba energií se dá snížit. Jestli si někdo ale myslí, že si občané nasadí kulicha, hrubé ponožky a přežijeme zimu bez plynu, tak takový zoufalec neví, o čem mluví. Nebo sám žije někde v Karibiku a hlásá blbosti. Pokud bychom snížili výrazně spotřebu plynu – tak budeme muset sáhnout na průmysl, který spotřebovává asi 70 % plynu. Rovněž vysoká cena plynu vede ke ztrátě konkurenčních možností na světových trzích firem u nás působících. Dále je nutné si uvědomit, že Česká republika stále patří mezi významné průmyslové země v Evropě. Politici nebyli zvoleni proto, aby nám sdělovali, jak se u nás bude snižovat životní úroveň našeho obyvatelstva. To opravdu chceme, porobit národ, uvrhnout ho do chudoby? Nechat krachovat řadu firem, které pak někdo za pakatel koupí?

Česku by ale dle odborníků Rusko plyn vypnout nemohlo, protože ho nakupujeme přes Německo. Takže by Rusové k tomu museli nějak donutit Němce, anebo by museli přestávat dodávat i do Německa. Je toto možné?

Jak víme, tak Německo přistoupilo na podmínky plateb za plyn, jak Rusko požadovalo. Má dlouhodobé kontrakty. Nevidím důvod, že by Rusko přestalo za této situace Německu dodávat plyn. Riziko zůstává, pokud je v těchto kontraktech destinační doložka, na jejímž základě by mohl tento plyn být určen pouze pro Německo, nebo další určené země uvedené v kontraktu. Pokud by destinační doložka neumožnila dodávky plynu do ČR, tak by Německo porušilo kontrakt, kdyby nám dále plyn dodávalo. Prostě by nám Německo tento plyn nemohlo prodat, pokud by Rusko trvalo na dodržování kontraktu. To bychom měli „smůlu“. Máme u nás ještě ČEZ, který má údajně nějaký dlouhodobý kontrakt, ale toto množství by nemohlo zajistit potřebu pro Česko. Naděje je společnost Innogy, která má maďarského vlastníka. Ale i zde může být v kontraktu destinační doložka, která neumožní dodávky ruského plynu do České republiky.

Je reálné se do tří až pěti let úplně odstříhnout od ruských energií, jak řekl Novinkám ministr Jurečka?

Pan ministr Jurečka má asi znalosti, jak tyto energie, nejen v plynu, ale i ropě nahradit, aniž to bude mít fatální dopad na naše hospodářství, životní úroveň našich občanů. Já ty náhrady v tak relativně krátkém čase neznám. Navíc, když jsme se zavázali ukončit těžbu uhlí.

Plyn nakupují soukromé společnosti. Jaký tedy má na tyto nákupy vliv stát? A neměl by se ten systém změnit, aby vliv státu byl větší?

Záleží na politicích, jaký vliv si stát v nákupu plynu ponechá. Například premiér Orbán si ho zřejmě ponechal. To, že nakupují plyn soukromé společnosti, nebrání státu, aby si takového obchodníka založil také a zajistil alespoň pro obyvatele, živnostníky přijatelné ceny energií, pokud to neumí zajistit prostřednictvím svých institucí. Především musí mít funkční úřady, jako například Energetický regulační úřad, který může před těmito negativními výkyvy cen spotřebitele ochránit. Tuto úlohu regulátor v současné době neplní.

Zrovna v den, kdy vám tyto otázky píšu, má schválit zastupitelstvo hlavního města Prahy dvoumiliardovou půjčku Pražské plynárenské. V minulém rozhovoru pro PL.cz jste tuto společnost kritizovala. Hlasovala byste pro tuto půjčku, kdybyste byla pražskou zastupitelkou?

Pražská plynárenská je DPI (dodavatel poslední instance), který má zaručovat bezpečné dodávky spotřebitelům, kteří přijdou o svého dodavatele energií.

Hypoteticky, než bych hlasovala pro nebo proti poskytnutí finanční půjčky, tak by mě zajímalo, jak je možné, že se Pražská plynárenská do tak katastrofální situace dostala. Pak bych požadovala osobní odpovědnost vedení společnosti, představenstva, dozorčí rady. Jejich okamžité odvolání. Teprve pak bych ve veřejném zájmu, pro záchranu spotřebitelů této firmy mohla hlasovat pro poskytnutí finanční půjčky.